

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

»SLOVENECE«

stane v dnevni prodaji

samo 1 dinar

Obširna nedeljska številka z
ilustrirano prilogo stane

samo 2 dinarja

Vsak
Slovenec mora imeti »Slovenca«!

Obletnica

Danes je obletnica, odkar je po domoljubni modrosti in dalekovidnosti našega prevzvišenega vladarja, kralja Aleksandra I., zagledal dan zgodovinski akt z dne 3. oktobra 1929, po katerem je naša država dobila svoje naravno ime Jugoslavija in se je razdelila v devet velikih banovin, ki misel narodne kulturne in državne skupnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev najbolj adekvatno izražajo. Po tem zakonu, ki pomeni po našem zedinjenju najbolj važno epoho v naši zgodovini, je naša država v resnici v duhu kraljevega manifesta od 6. januarja 1929 postala to, kar po naravi, narodnem duhu svojega prebivalstva in po svoji zgodovinski misliji v resnici je. Ta akt je realiziral misel, po kateri smo se kot Jugoslavlani združili v višjo krvno, kulturno in državno enoto. Z njim se je izpolnila oporoka vseh, ki so tekom zgodovine z ogromnimi žrtvami in borbami tako na bojnih poljanah kakor v oblasti duha delali na zedinjenju jugoslovanskih rodov, medsebojni slogi in ustvarjanju skupne in enotne države.

Nove banke oblasti, ki danes s ponosom gledajo na preteklo leto intenzivnega kulturnega in gospodarskega dela, predstavljajo simbolično združitev vseh narodnih sil v prosepah nam svete, skupne domovine. Po velikopoteznem zamislu kralja in po državniški spretnosti premiera sedanje vlade so se ustvarile banovine, ki so življenja zmogne enote, ker so velike, ker so razmejene po naravnih geografskih, gospodarskih in prometnih vidikih in ker zato popolnoma ustrezajo materialnim potrebam in težnjam prebivalstva. Z banovinami se je ustvarila banom široka kompetenca, tako da se je osrednja državna uprava znatno razbremenila s tem, da se je odpravil dvotirni sistem, obenem se pa povenil upravni aparat, ki je postal bolj prožen in gibčen ter prilagojen miselnosti, osebitosti in gospodarskim potrebam naroda. Po banu, ki je postal resničen političen in upravni center dežele in najvplivnejši faktor njenega gospodarskega, kulturnega in socialnega življenja, se je prebivalstvo trdno zvezalo z državo celoto obenem pa se je dal razmah vsem njegovim prirodnim, narodnim, kulturnim in gospodarskim silam in zmoglostim. Nove banovine so srečna sinteza misli krvne in državne enote Srbov, Hrvatov in Slovencev in pa tradicionalnih sil ter pozitivnih in tvornih vrednot ki v Srbiji, Hrvatih in Slovencih po naravi počivajo.

Danes gledajo banovine, ustvarjene po velikem konceptu našega vladarja, na eno leto srečnega in plodonosnega razvoja. Može, ki so jim bili postavljeni na čelo so s popolnim razumevanjem in praktično sposobnostjo šli na delo za uresničenje idej januarskega manifesta našega vladarja. Ideala popolne nepristranosti državne uprave niso samo načeloma poudarjali ampak ga tudi dejansko izvajajo. Položili pa so v svojih upravah po vrhovnih smernicah in navodilih našega premiera temelj za gospodarsko ozdravitev, napredek in dvig banovin in države. Kar se posebič tiče naše dravske banovine, ki združuje skoro vse slovensko ljudstvo, moramo naglasiti, da smo imeli v svojem prvem banu inž. Dušanu Sernecu, ki ga vidimo z obžalovanjem zapustiti to mesto, da prevzame višjo čast ministra, moža, ki je z jekleno vztrajnostjo in neupogljivo voljo, katera mu je svojska, začel izvajati načrt elektrifikacije naše banovine, ki bo odprl našemu ljudstvu stalen vir blagostanja in dohodkov ter ga s tem tudi kulturno dvignil. Mirno lahko rečemo, da se je dravska banovina pod vodstvom prvega bana izkazala kot vzor banovinam vse Jugoslavije. Temu delu pa je bila vodilna smernica nesebična ljubezen do vladarja, slovenskega ljudstva in Jugoslavije, ki naj po složenem sodelovanju nas vseh postane srečna in močna ter ugledna v vsem svetu. Ne dvomimo, da bo njegov naslednik v istem duhu delal na uvrščanju in novem ustvarjanju kulturnih in gospodarskih dobrin našega ljudstva v prosepah jugoslovanske države.

Zato z radostjo slavimo danes obletnico oktoberskega zakona, po katerem je po iniciativi našega prvega in največjega domoljuba, kralja, dahnilo v našo državo novo življenje in se je v konkretni obliki udeležilo to, o čemer so sanjali, kar so snovali in zamišljali največji geniji Srbov, Hrvatov in Slovencev, kar se je zdelo težko ustvariti zaradi tisoč in tisoč ovir nesrečnih zgodovinskih okoliščin, ki so delile južne Slovence. Naša naloga je zdaj samo, da se še bolj strnemo v enoto skupnega življenja in duha našega skupnega rodu, ki je eden v vsej svoji raznolikosti. Po oktoberskem zakonu srečno začeta prenova našega narodnega in državnega sožitja se ima po patriotičnem in požrtvovalnem sodelovanju vseh dovrševati in dovršiti v stavbo, ki bo imenovala vsemu svetu in bo mogočen čin in napredka vsega kulturnega sveta.

Pogajanja med Francijo in Nemčijo?

Kaj je na senzacionalnem intervjuu gospoda Brianda?

Paris, 2. sept. fr. V zunanjem ministertvu vlada velikansko presenečenje radi izjav, ki jih je po informacijah »Journal de Geneve« podal francoski zunanji minister Briand. Briand je namreč predlagal, naj se Nemčiji pride na pomoč, če mogoče celo s kakšnim mednarodnim posojilom, češ da je gospodarska oslabeleost Nemčije povzročila naraščanje fašističnih organizacij in zmago Hitlerjevih pristašev v volitvah. Ravnotakto vlada v parlamentarnih krogih nepopisno razburjenje, ker se smatra, da vodi Briand svojo lastno politiko, ki čisto nič ni v skladu s politiko vlade, h kateri pripada. Republikanska zveza (grupa Marin) je že obvestila predsednika vlade, da ga bo takoj prvi dan jesenskega zasedanja parlamenta interpeliral o političnih smernicah, ki jih je Briand uveljavil v Zenevi in ki so v nasprotju s vsemi izjavami predsednika vlade in z idejami parlamentarne večine.

Prijatelji Brianda, ki so ravnotako osupnjeni radi te nepričakovane ofenzive Brianda za vpostavitve najtesnejših zvez z Nemčijo, so mnenja, da je Briand postal žrtev intrig, in da se je njegova izjava tolmačila popolnoma napačno, ker si ni mogoče misliti zunanega ministra, ki bi danes zagovarjal ono strujo v Nemčiji, ki je postavila boj proti Franciji na prvo točko svojega programa. Politični nasprotniki Brianda, ki so v Franciji zelo številni, bodo to ponarejeno izjavo porabili, da ga po njegovem povratku v Paris strmoglavijo.

Po informacijah, ki izvirajo iz borznih krogov, vlada velika nevolja med upravnim svetom Comité des Forges (zveze težke industrije), ki je že dalje časa vodil pogajanja z nemškimi indu-

strijaši v svrhu tesnejše združitve, ker je Briand »lahkomiselno izdal načrte, o katerih bi za enkrat javnost še ne smela vedeti. Govori se, da je bil v načrtu francosko-nemški premogovni in železni trust, ki bi imel namen izpodrinuti angleško jeklo na evropskem trgu.

Zeneva, 2. okt. ss. »Journal de Geneve« prinaša danes Briandovo »razlago« izjave, ki jo je dal zastopnicam mednarodne ženske zveze, in ki je povzročila burne komentarje po vseh inozemskih listih. Briand protestira proti napačni razlagi njegovih besedi, katere so obrnjene tako, da dovoljujejo najrazličnejša tolmačenja. Njegov odgovor z damami je bil privatnega značaja in on ni dovolil nikomur njegovih izjav objavljati v časopisu.

»Journal de Geneve« se čudi, kako je mogel minister Briand, ki ima tako bogata izkustva, le eno samo minuto misliti, da bo njegov razgovor ostal tajen, če se je pa pogovarjal kar z osmerimi damami. List trdi, da je njegovo poročilo avtentično. Isto trde dame mednarodnega komiteja.

Paris, 2. okt. Agencija Havas poroča iz Zeneve, da so izjave, katere je baje podal zunanji minister nekim odposlankam mednarodne ženske zveze in ki se tičejo njegove ocene Hitlerjeve stranke kakor tudi ministra Treviranusa, popačene in ne predstavljajo mišljenja zunanjega ministra.

Pariško časopisje demantira agencije Havas ne jemlje na znanje in je slej ko prej pripravljeno izvedeti, kateri so bili zunanji pritiski, ki so vplivali na Brianda, da je mogel ravno v tem času govoriti tako nepremišljeno.

Berlin, 2. okt. ff. »Börsenzeitung« poroča:

Popoln preokret v Španiji

Madrid, 2. okt. AA. Kakor poročajo, je republikansko gibanje v Španiji tako naraslo, da je prestol v veliki nevarnosti. Da se položaj reši, bo v kraljevo sestavljena liberalna monarhistična vlada s Santiagom Albom na čelu. Do zadnjega so smatrali Albo za vneta republikanec. Njegov preokret razlagajo njegovi prijatelji s tem, da je kralj privolil v važne koncesije, na temelju katerih se bo kraljeva oblast znatno omejila in uvedla v Španiji ustavna monarhija po angleškem vzoru.

Generalni sporazum med Francijo in Italijo?

Paris, 2. okt. as. Kakor poroča »Petit Parisien«, se bodo razgovori med Francijo in Italijo zopet začeli na popolnoma novi podlagi. Sistem, po katerem so se sporna vprašanja obravnavala ločeno, se ni izkazal. Sedaj bodo poskusili priti do generalnega sporazuma, in sicer najprej v obliki sodelovanja na finančnem in gospodarskem polju.

Paris, 2. oktobra. as. Dozdevno oficiozen članek v »Petit Parisien« pripravlja francosko javnost na to, da se po večletni napetosti v francosko-

Kakor se izve, se je kralj obvezal, da se bo v slučaju, če prejme Albo sestavo nove vlade, odpovedal tradicionalnemu vrhovnemu poveljstvu vojske in mornarice in da ne bo imel važnih političnih avdienc brez prisotnosti odgovornih ministrov.

Kakor poročila trde, je kralj pristal nato, da bodo te koncesije obvezne za njega in njegove naslednike.

italijanskih odnošajih namerava dovoliti Italiji veliko posojilo. Kot argument navaja list, da je treba končnoveljavno razčistiti francosko-italijanska nasprotstva in spraviti popolnoma v soglasje gospodarske interese obeh držav. Sicer Francija s tem ne bo pridobila italijanskega prijateljstva in bo s par milijardami kupila samo pripravljenost Italije za pogajanja. Nedvomno so k temu pripomogle tudi nemške volitve ter je veliki narastek desničarskega radikalizma v Nemčiji povzročil tudi v Parizu preokret, tako da so začeli sedaj polagati važnost na poravnavo sporov z Italijo.

„Heimwehr ne izpusti več krmila!“

Po razpustu avstrijskega parlamenta

Dunaj, 2. okt. as. Heimwehr je izdal oster oklic, ki ga je podpisal tudi notranji minister Starhemberg kot voditelj Heimwehra. V oglasu se navaja med drugim: Če je Heimwehr danes zgrabil za vladno krmilo, ni storil tega zala, da bi podpiral krščanske socialiste, temveč zato, da si ne da več vzeti iz rok krmila. Dosti dolgo smo tvorili obrambni zid meščanskim strankam. Prepričani smo, da ne zadostuje, odbijati napad marksizma. Danes vemo, da je samo ena rešitev, priboriti domovino našemu duhu. Preiti moramo k napadu. — Iz tega oklica sledi jasno da bo Heimwehr, če bi pri volitvah dobili socialni demokrati večino, hotel vladati eventualno tudi z neustavnimi sredstvi.

Dunaj, 2. okt. as. Kakor doznava Vaš dopisnik, bo notranji minister knez Starhemberg prihodnje dni namesto doednjega policijskega predsednika dr. Schobra imenoval za policijskega predsednika na Dunaju centralnega inspektorja varnostne straže dvornega svetnika Tauberja, dr. Schober pa bo vpokojen. Tauber je 15. julija 1927 poveljeval varnostni straži pri požaru justične palače. Takrat se mu je očitelo, da je odgovoren za veliko število žrtev.

Dunaj, 2. okt. as. Pododbor narodnega sveta, ki ima po razpustu parlamenta po ustavi proučevati, sprejeti ali odkloniti vladne zakonske predloge do novih volitev, se je danes sestel, da sklepa o predlogu za razpis novih volitev na dan 9. novembra. Po daljši debati, v kateri je neki poslanec Landbunda izjavil, da je sedanji način razpusta narodnega sveta protiuslaven, je bil končno soglasno sprejet predlog, da se volitve razpišejo na dan 9. novembra.

Dunaj, 2. okt. as. Levičarski listi, predvsem »Arbeiter Zeitung«, izjavljajo, da pomeni predčasni razpust mednarodnega sveta kršitev ustave. Člen 70 ustave določa, da se mora po zveznem predsedniku imenovana nova vlada predstaviti narodnemu svetu v enem tednu, za kar se mora po ustavi skli-

cati izredno zasedanje. Vlada, ki jo je imenoval zvezni predsednik, bi se morala po ustavi takoj razrešiti posloj, če bi ji narodni svet odrekel zaupanje. Da pa se vlada izogne gotovi nezaupnici, je rajše kršila ustavo.

Dunaj, 2. okt. as. Novi zvezni kancler Vaugoin je prodir s svojo voljo in imenoval dr. Strafello za ravnatelja zveznih železnic. V vodstvu zveznih železnic se bodo izvršile velike spremembe, ker bo prišlo več dosedanjih ravnateljev v disciplinarno preiskavo, ki so prejeli nagrade iz nekega tajnega fonda.

Dunaj, 2. okt. as. Kakor poroča »Neuigkeits-Weltblatt«, sta oba heimwehrovska ministra knez Starhemberg in Hueber izjavila, da se odrekata ministrskim plačam v korist brezposelnim. (Oba sta že tako zelo bogata. — Op. uredn.)

Monarhistični pokret v Avstriji

Dunaj, 2. okt. as. Cesarju zvesta ljudska stranka namerava pod vodstvom polkovnika Wolfa ob priliki 18. rojstnega dne nadvojvode Otona dne 20. novembra prirediti ljudsko glasovanje o obnovi monarhistične državne oblike v Avstriji. Dne 17. novembra pa bodo v votivni cerkvi slovesno blagoslovili črno-rumeno zastavo s sliko Otona.

Cene hmelja

Zatec, 2. okt. as. Razporeženje na trgu je nespremenjeno mirno. Cene so se gibale med 300 in 500 K.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno. Nižja temperatura. V prostih legah je nevarnost slane. Sevetrovzhodni vetrovi.

Balkanska konferenca

Sofija, 2. okt. AA. Poleg že omenjenih delegatov za balkansko konferenco v Atenah odpo- tujejo še bivši minister Kulev, zgodovinar Mišev, predsednik društva »Otec Paisije«, arhimandrit Boris Simov in Dobrušan Cenakov.

Carigrad, 2. okt. as. Turška delegacija za balkansko konferenco je odpotovala danes dopoldne v Atene. V tukajšnjih krogih vlada veliko zanimanje za to konferenco, kar je razvidno iz tega, da so v delegaciji tudi razni ministri in zastopniki trgovskih zbormic.

Dr. Korošec v Dubrovniku

Dubrovnik, 2. oktobra. p. S Snoči je prispel v Dubrovnik minister na razpoloženju dr. Anton Korošec. Prižakal ga je inž. Milorad Dimitrijevič in ga odpeljal z avtomobilom v svojo vilo »Trstenac«, v katero je stalno zahajal dr. Laza Marković.

Proslava junaštva

Belgrad, 2. okt. m. 9. oktobra poteče 15 let, ko se je moral podati Belgrad v krvi svojih branilcev nemškim četam. Proslava se vrši 15. oktobra, po vseh šolah se vršijo svečana predavanja, v Belgradu pa tudi svečana komemoracija.

Ureditev državnih gozdov

Belgrad, 2. oktobra. AA. V ministertvu za gozdove in rudnike je bila po nalogu ministra sestavljena komisija, ki bo izdelala izjavo o končni sestavi navodil za ureditev državnih gozdov. Predsednik komisije je Peter Prpič, načelnik oddelka za občinske in zasebne gozdove, člani so Mihovil Markič, načelnik oddelka za pogozdovanje, Iv. Maruci, višji inšpektor, dr. Ljubomir Miletič, načelnik oddelka za eksploatacijo državnih gozdov pa je poročevalec. Komisija se bo sestala prihodnje dni.

Dr. Maček odputuje v Karlove Vari

Zagreb, 2. oktobra. p. Dr. Vladimir Maček putuje v kratkem v Karlove Vari radi zdravljenja. Ministertvo notranjih del je izdalo za to potovanje potni list.

Pomorska nesreča na Jadranu

Split, 2. oktobra. p. Sinočna pomorska nesreča je še vedno predmet preiskave naših pomorskih oblasti. Šepetan italijanskega broda navaja edino, da mu je žal, da se je dogodila omenjena nesreča in priznava, da je prekršil prometne predpise, ker je zadel v jadrnico z leve strani. Jadrnica se nahaja v popravilu v neki ladjedelnici blizu Splita.

Delavska vprašanja

Belgrad, 2. okt. m. Včeraj zvečer se je vršila v prostorih jugoslovanskih delavskih sindikatov plenarna seja vseh delavskih organizacij naše države. Sklenjeno je bilo, da se vrši glavni občni zbor dne 19. oktobra v Belgradu.

Belgrad, 2. okt. m. V nedeljo 5. oktobra se bo vršila v Belgradu širša konferenca centralnega tajništva delavskih zbormic. Obravnavalo se bo delavska vprašanja državnih grafičnih podjetij. Na konferenco so povabljeni predstavniki gospodarskih organizacij.

Naša lahkoatleška reprezentanca

Belgrad, 2. oktobra. z. Skupina 28 lahkoatletov, ki predstavljajo našo reprezentanco za Grčijo, je prispela danes v Belgrad. Naša reprezentanca je zelo močna in je gotovo, da bo dosegla dobre rezultate. Potovanje treh delegatov lahkoatleške zveze je omogočil Centralni presbiro z darilom 10.000 Din.

Zopet uprašanje revizije mirovnih pogodb

Na Poljskem vlada razumljivo razburjenje nad izjavami preds. Masaryka

Varšava, 2. okt. rr. Razburjenje, ki ga je povzročila izjava Masaryka dopisniku dunajske »Neue Freie Presse« se še ni poglobilo in v vsakim dnevom le narašča. Predsednik Masaryk je namignil, da je rešitev poljskega koridorja za vzdržanje evropskega mira potrebna, ravno tako kot pomirjenje Madjarske, za kar je češkoslovaška država eventuelno pripravljena doprinesiti teritorialne žrtve.

Češkoslovaški poslaništvi na Dunaju in v Budimpešti sta sicer objavili uradne komunikacije, v katerih razlagata predsednikove besede v smislu panevropskih stremeljenj, vendar njih komunikacije niso mogli pomiriti poljske javnosti, tem manj, ker ne govorita o poljskem koridorju. V vladnih krogih se stališče, katerega je zavzel predsednik Masaryk, ne more razlagati drugače kot pa, da je samo odgovor na stališče, katerega je nedavno zavzela poljska vlada ob priliki zaključitve arbitražne pogodbe z Madjarsko. Poljska vlada je takrat izrecno izjavila, da ne vprašanje revizije trianonske pogodbe ne briga in da v slučaju, če bi prišlo do revizije, Poljska ne bi nasprotovala.

Nadalje postaja čedalje bolj jasno, da je nemara predsednik Masaryk hotel javno nastopiti proti poskusom Poljske, da prevzame vodstvo Male antante. Konferenca poljedelskih držav se je nedavno vršila v poljski prestolici, v Zenevi pa je Poljska najbolj živahno zastopala interese poljedelskih držav, med katere spadata tudi Jugoslavija in Rumunija. Tako izgleda, kot da bi se češkoslovaška vlada bala, da ne bi izključno gospodarski interesi, ki so trenutno važnejši kot pa politični, pomagali Poljski, da izpodrine Češkoslovaško z vodilnega mesta v vseh vprašanih srednje Evrope. Ta domnevanja niso brezpredmetna, osobito, ko je poljski poljedelski minister Kviat-

kovski ravnokar zapustil Prago in odnesel vtise, da njegova delavnost v Varšavi in v Zenevi ni bila vseh češkoslovaških diplomacij.

Bratislava, 1. okt. b. »Slovak« posveča celo uvodno stran izjavam predsednika Masaryka dunajski »Neue Freie Presse« o odnosu angleški agenciji »London General Press« o potrebi revizije poljskega koridorja in madjarskih meja. V uvodnem članku, ki nosi napis »Ogrožena integriteta Slovaške« piše ta časopis, da se izjave predsednika tičejo osobito Slovakov. Predsednik Masaryk da je že v drugi jasno povedal, da namerava pomiriti Madjarske s slovaškim teritorijem, prvič, ko je madjarski minister dr. Gratz obiskal predsednika republike, drugi pa sedaj v intervjuju londonski agenciji. »Mi Slovaki nismo mogli verovati v verodostojnost teh besedi, mi smo protestirali proti takim nakanam, ki bi odtrgale od Slovaške pod katerimikoli imenom del njenega ozemlja. Nas samo to tolaži, da predsednik Masaryk ni merodajen za revizijo meja, ampak da mora v to privoliti češkoslovaški parlament, povrh pa Velika in Mala antanta.« Slovaški poslanci bodo razčistili to vprašanje pred parlamentom.

Budimpešta, 1. okt. m. Vse madjarsko časopisje z velikimi črkami prinaša besedilo izjave, katero je dovolil londonski »London General Press« predsednik češkoslovaške republike Masaryk. »Orai Ujsag« se divi predsednikovi energiji, ki je danes že petič ali šestič podal izjave, katere je moral zunanje ministrstvo v teku 24 ur demantirati. V »Uj Nemzedek« prinaša minister dr. Gratz vsebino svojega razgovora s predsednikom in naglašja, da češkoslovaška polagoma prihaja do spoznanja, da ni v interesu Evrope, če redi v svoji sredi na ranah krvavečo Madjarsko. »Magyarország« pa povdarja, da je predsednik Masaryk na-

pravil samo poskus, da bi razdril akcijo poljedelskih držav, ki hočejo izriniti iz svoje srede Češkoslovaško in ustanoviti posebne carinske zveze, ki bi utegnile škodovati njeni industriji.

Praga, 1. okt. b. Na zunanjem ministrstvu se vedno sprejemajo vprašanja, ki prihajajo od posameznih političnih strank, pa tudi od posameznikov, in ki zahtevajo pojasnila o predsednikovih izjavah o reviziji češkoslovaških-madjarskih meja. Nekateri krogi hočejo vplivati na zunanje ministrstvo, da bi se solidariziralo s predsednikom republike, medtem ko drugi opozarjajo na nevarnost, ki preti državi, če bi ona sama prevzela odgovornost za revizijo pogodb, ki jo organično sestavljajo.

Praga, 2. okt. as. V poslanski zbornici je podal danes ministrski predsednik Udžal vladno izjavo o intervjuju predsednika Masaryka z zastopnikom londonske »General Press«, ki je bil v nedeljo objavljen v »Neue Freie Presse«. Vladna izjava se glasi, da ta razgovor ni bil mišljen kot intervju. Besedilo takozvanega intervjuja ni bilo predloženo v odobritev. To dokazuje, da vsebina intervjuja v mnogih stvareh nasprotuje nazorom predsednika. Kakor vsi merodajni faktorji ustave naše države, smatra tudi predsednik za nemogoče razmišljati o kaki rešitvi, s katero bi se spremenilo stanje, ustvarjeno z mirovnimi pogodbami. Cre torej za pravi razgovor predsednika, ki v objavljenem intervjuju ni podan pravilno. (Odobranje pri strankah koalicijske.) Poslanec Hlinka je zaklical ministrskemu predsedniku: »Predsednik je neodgovoren! Na odgovor pa bomo poklicali vas!« Vladne stranke so vladno izjavo vzele na znanje in razprava je bila zaključena. Hlinka je neprestano klical: »Mi hočemo debato!« Poslanec dr. Pergler pa je zaklical: »Demokracija je diskutijate

Cez 300 let najdena trupla raziskovalcev

Oslo, 2. okt. AA. Na Grönlandiji je našla neka geološka ekspedicija v ledu trupla 7 Nizozemcev, ki so bili člani ekspedicije kapitana Jan Maxensa, ki je izginila v Grönlandiji l. 1684.

Ekspedicija je propadla pozimi. Trupla je pokopala poleti ekspedicija vzhodno-indijske družbe, čije vodilje je svojočasno objavil Mayensev dnevnik. Grobove so iskali tri stoletja. Končno so jih našli Nervežani le slučajno.

Bivši grški kralj si želi nazaj

London, 2. oktobra. AA. Reuter poroča: V intervjuju o svojem nameravanem povratku na grški prestol je izjavil bivši grški kralj Jurij: »Nikoli nisem prenehal verovati, da me bo grški narod prej ali slej pozval, naj izvedem ustavno organizacijo. V zadnjem času dobivam stalno pozive iz Grčije, v katerih me naprošajo, da prekinem molk. Hotel sem čakati, da se javno mišljenje v Grčiji izkristalizira. Grški narod po neke vrste kolektivni intuiciji čuti potrebo, da živi pod okriljem ustave po primeru angleškega naroda.« Na kraju je kralj dodal, da njegova vrnitev ne bi pomenila politično strankarskega čina, niti da bi imela take tendence, ker je kralj le dolžan, da uvrsti narodno edinstvo in pazi strogo na ustavo.

Vprašanje bivših a. o. železnice

Belgrad, 2. oktobra. AA. 20. t. m. se vrši na Dunaju konferenca delegatov naslednjih držav bivše Avstro-Ogrske. Na konferenci bodo razpravljali o razdelitvi fondov bivših avstro-ogrskih državnih železnic. Našo kraljevino bo na tej konferenci zastopal načelnik v penziji Kosta Nikolić, ki je bil že prej delegat naše kraljevine na konferencah o vprašanih bivših avstro-ogrskih državnih železnic.

Omejitev podpor

Belgrad, 2. okt. AA. Zavod za pospeševanje industrije in obrti je obvestil vse obrtne organizacije, da se bo podpora obrtnikom iz dohodkov razredne loterije izdajala samo v posameznih slučajih in to tedaj, če je delo obrtnikov, ki zahtevajo podporo, splošne koristi tako za okolico sedeža obrti, kakor za celo državo.

Belgrajske vesti

Belgrad, 2. oktobra. m. Danes se je vrnil v Belgrad minister za šume in rude ing. D. Sernee.

Belgrad, 2. oktobra. z. Včeraj sta posetila trgovskega ministra škof dr. Letić in katoliški župnik dr. Wagner, ki sta izrazila željo, da se uvede verouk kot obvezen predmet v strokovne šole, ki se nahajajo v resoru trgovskega ministrstva.

Belgrad, 2. okt. m. Prometni minister je dovolil polonično vožnjo na državnih železnicah delegatom Glavne zadrzne zveze za skupščino v času od 17. do 21. oktobra.

Belgrad, 2. oktobra. z. Naše izvozne organizacije so prejele obvestilo od nemške vlade, da je zvišala uvozno carino na 18.50 RM za mtc. Te velja od 28. septembra dalje.

Belgrad, 2. okt. z. Zavod za napredek zunanje trgovine bo izdajal letake, tiskane v več jezikih. Letaki bodo prinašali obvestila o stanju poljedelstva v naši državi in fotografije uglednih gospodarskih institucij, ki se bavijo z izvozom žita, sadja, hmelja, obleke, čipja, buhača itd. Uprava omenjenega zavoda je razposlala prošnje na gospodarske organizacije, da ji dostavijo popise in fotografije takih podjetij, ki bi mogla reprezentirati naše gospodarstvo.

Belgrad, 2. oktobra. AA. Jutri dopoldne bo seja upravnega odbora Narodne banke. Na dnevnem redu so tekoči posli v zvezi z dodeljevanjem kreditov.

Belgrad, 2. oktobra. 20. oktobra 1930 bo v računsko-ekonomskem oddelku ministrstva za gradnje, Masarykova ulica št. 2/1., ofertna licitacija za položitev tračnic in dokončanja proge Kraljevo-Raska. Predračunska vsota znaša 8.962.520 Din. Načrte in pogoje je moči vpogledati pri blagajni ministrstva za gradnje.

Zagrebske vesti

Zagreb, 2. sept. p. Danes predpoldne so obiskali slovaški gosti-zdravniki Strossmayerjevo galerijo slik. Goste je pozdravil predsednik dr. Gavro Manojlović. Za pozdrave so se zahvalili v imenu Poljakov g. Symanski in en češki vseučiliški profesor. Ob eni imi je bilo pripravljeno kosilo v veliki dvorani novinarskega doma, kjer se je nazdravljalo slovanski vzajemnosti. Nato so si gosti ogledali razne zdravstvene ustanove, med temi medicinsko fakulteto in nekatere zagrebske bolnišnice. Zvečer se je vršila v narodnem gledališču predstava na čast gostom, ban dr. Šilović jim je priredil svečan rout v banskem dvorcu. Ob eni ponoči so se odpeljali dalje proti Splitu.

Zagreb, 2. okt. p. Proces Stepana Zagorca proti dr. Stepanu Bakšiću, uredniku »Kat. lista«, je radi obolenja sodnika Gjermanovića preložen na nedoločen čas.

Snočnja drama

Ljubljanska drama: M. Šnuderl: »Pravljica o rajski ptici«.

Snoči smo kot drugo letošnjo predstavo videli uprizoritev nove izvirne slovenske drame, ki smo jo kot dejstvo toplo pozdravili. Četudi delo ni še dovršeno, je kot dramatični prevenc vredno upoštevanja in gledališče je storilo z uprizoritvijo le svojo dolžnost. Ne zaostaja za marsikakim izmed del, ki smo jih lansko leto videli kot premiere. Pisatelj, ki je bil pri igri navzoč, je prejel mnogo iskrenega priznanja, h kateremu se pridružujemo tudi mi. Igralci: ga. Šaričeva, ga. Gabrijelečičeva, g. Kralj in g. Jerman so pod vodstvom g. Skrbinskega kot režiserja igro vestno pripravili. Obe igralci sta bili nagradjeni s cvetjem. Gledališče žal ni bilo dovolj občinstvo.

Zopet motoklistična nesreča pri Kranju

Kranj, 2. oktobra. Danes popoldne se je okoli 5 volj z motorjem po cesti iz Ljubljane v Kranj Rebolj Franc iz Trzin na št. 5. Par sto metrov južno od gostilne »Na Laborah« je nenadoma zavozil ob kup gramoza in odletel z motorja. Motor je ostal popolnoma nepoškodovan, Rebolj pa si je razbil levo očesno kost, opraskal po obrazu in poškodoval hrbtenico. Mimo vozeč avtomobil ga je našel na cesti in obvestil kranjsko rešilno postajo, ki ga je s sanitetnim avtomobilom pripeljala na rešilno postajo. Ponesrečenec se nahaja kljub močnim injekcijam pri zavesti. Kakor se razvidi iz listin, se je pri zatratu motorja motornim kolesom. Čudno, da se te vrste nesreče v okolici Kranja tako silno množijo.

Grško-jugoslovanska vzajemnost

Atene, 2. okt. AA. Včeraj sta trgovski zbornici v Atenah in Pireju priredili banket v čast naših izletnikov. Med banketom se je priglasil k besedi grški minister za narodno zdravje Vorlumis, ki je poudarjal, da so taka potovanja najboljšje sredstvo za spoznanje države in da sedanje bivanje jugoslovanskih gospodarstvenikov obuja spomine na vzajemne borbe Grčije in Jugoslavije v preteklosti, borbe, ki bodo ostale tudi za bodoča pokoljenja simbol bratstva in sodelovanja za mir. Zatem je minister Vorlumis dvignil čašo in napil na zdravje jugoslovanskega kralja in za napredek Jugoslavije. Za pozdrav se mu je zahvalil naš odpravnik poslov Milan Jovanović in poudarjal, da je bil našim izletnikom prirejen nad vse prisrčen in prijazen sprejem. Svoj govor je zaključil z napitnico v zdravje predsednika grške republike Zaimisa in bratskega grškega naroda. Zatem je govoril generalni tajnik zagrebske zbornice za TOI dr. Adolf Cuvaj, ki je predlagal ustanovitev grško-jugoslovanskih zbornic v Atenah in Belgradu. Zatem je govoril namestnik ministra za zunanje zadeve Fidakis in pozdravil zastopnike časopisja. Za pozdrav se mu je zahvalil jugoslovanski novinar Dragan Miličević. Naposled je govoril tajnik jugoslovanske trgovske zbornice v Solunu, ki se je zahvalil ministru Vorlumis za pažnjo napram solunski zbornici in našem gospodarskemu življenju v Solunu.

Atene, 2. oktobra. AA. Danes ob 11 dopoldan je predsednik grške vlade Venizelos sprejel v svojem letnem dvorcu Pentelikonu delegate jugoslovanskih gospodarstvenikov in novinarjev, ki so se udeležili izleta v Grčijo, med njimi predstavnike zagrebskih in belgrajskih listov in centralnega presbiroja, kakor tudi predstavnike našega gospodarstva in industrije. V imenu naše delegacije in grško-jugoslovanske lige je g. Venizelos pozdravil g. prof. Veljić.

G. Venizelos je imel nato temperamenten govor, v katerem je dejal:

Vi ste me danes zelo prijetno iznenadili s prisrčno pažnjo, ki ste mi jo posvetili. Srečen sem, ko vidim, da se spominjate mojih besed iz prošlosti in mojih del, katerim sem ostal vedno zvest. Vi se spominjate, kako je bila tedaj Grčija na križpoti in Vi veste, da sem sam sklenil Grčijo razdeliti na dva dela, da bi mogel ustvariti novo Grčijo in ostati zvest besedi, ki sem jo bil dal. Upam, da v bodočnosti ne bo več potreba sodelovanja na bojnem polju med našima narodoma, temveč na mnogo širšem polju, to je na polju poljedelstva in kulturne aktivnosti. Mi sprejemamo in stojimo na stališču mirovnih pogodb, kar so sklenile vse politične stranke v Grčiji. Hočemo te mirovne pogodbe čuvati. Kar se tiče govorice o bodočem sodelovanju Jugoslavije in Grčije na bojnem polju, moram ponovno reči, da je polje sodelovanja mnogo širše, namreč gospodarsko in kulturno polje. To bo mnogo lažje, ker verujem, da med nami ne more biti spornih točk glede interesov. Te zveze bomo mi stalno krepili.

Nato je stopil g. Venizelos v prisrčen razgovor s posamezniki. G. Cuvaju je dejal: Čital sem v listih o ustanovitvi organizma, ki naj bi krepil gospodarske odnose med obema državama. Ta organizem je potreben in treba ga je ustanoviti. Mi imamo skupne interese in grška vlada bo podpirala ta predlog. Jaz osebno sprejemam ta predlog s simpatijami.

O grško-turških odnosih je Venizelos dejal, da so najboljši in da se Grčija odreka vsakemu iredentizmu in povečanju svojih današnjih mej. Ne zahteva več kakor da ostanejo današnje meje. Dejal je: Mi delamo z vsemi silami, da dosežemo sodelovanje tudi na političnem polju, kar skušamo doseči tudi z racionalno notranjo politično povzdigo Grčije iz vojne in maloznaške katastrofe. Konec oktobra, je dejal Venizelos, da odpotuje v Ankaru. Venizelos se je nato fotografiral z vsemi prisotnimi. Ob slovesu je dal vsakemu roko. Vsi prisotni so mu ponovno klicali živijo.

Zastopnikom tiska je Venizelos na koncu izjavil, da so taki izleti potrebni za krepitev medsebojnih zvez med obema prijateljskima narodoma.

Pred vlado g. Poincaréja

Pariz, 2. okt. p. V tukajšnjih političnih krogih je vzbudil veliko zanimanje skupen obed, na katerega so bili povabljeni Poincaré, Tardieu in Maginot. Trdi se, da je bilo sklenjeno, da bo vlada podala ostavko pred sklicanjem parlamenta, novo vlado bi sestavil Poincaré brez Brianda. Službeno pa se to demantira in trdi, da so se na obedu izmenjale samo misli. V političnih krogih pa se pričakuje, da bo Tardieu v kratkem odstopil, sedel mu bo Poincaré.

London, 2. okt. as. Skrivnostni zajetek v Bar le Ducu, ki sta ga priredila vojni minister Maginot

Važnost konference britskega imperija

London, 2. okt. AA. Davi so vodje delegacij na imperijalni konferenci nadaljevali razpravo o načinu, kako naj se najbolje razpravlja o raznih točkah dnevnega reda konference.

Sedanja imperijalna konferenca se vrši v znamenju hude svetovne gospodarske krize in ni čuda, da bo konferenca v prvi vrsti posvetila svojo pozornost gospodarskim problemom, ki postajajo čedalje bolj pereči.

Tudi Macdonald je v svojem snočnem govoru naglašal pretežno gospodarski značaj sedanje imperijalne konference. »Irpeli smo«, je dejal Macdonald, »na velikem pesimizmu. Teden za tednom se je število brezposelnih večalo, kar je porazujoče vplivalo na nas same in nas zakrilo v oblake pred svetom. To se mora nehati. Naša slabost leži v

in Poincaré, je izzval veliko senzacijo. Vsekakor je gotovo, da je zopetni vstop Poincaréja v aktivno politiko od včeraj dalje sklenjena stvar in da je že takoj v začetku jesenskega zasedanja računati s tem, da bo Poincaré prevzel kabinetu namestu Tardieuja. Ze letos februarja je predsednik republike skušal pregovoriti Poincaréja, da bi prevzel kabinet, takrat pa je Poincaré odklonil radi svojega slabega zdravja. Sedaj pa je prišel zanj trenutek, da zopet nastopi v aktivni politiki. Vsekakor bo na eni strani poskušal izvršiti svojo namero, da onemogoči Brianda, na drugi strani pa pri Tardieuju ne bo zadel na velike težkoče.

naši duševnosti.«

Vsi ministrski predsedniki so snoči naglasili važnost gospodarskega sodelovanja vseh delov britskega imperija. Kanadski ministrski predsednik se je izjavil za gospodarsko solidarnost imperija, ki naj pospeši ustavni razvoj. Končno je govornik izrazil upanje, da se bodo v teh časih silne gospodarske depresije združile vse države imperija k gospodarskem sodelovanju in ojačile medsebojno gospodarsko zvezo.

Novozelandski ministrski predsednik Forbes je naglasil, da je v mejah imperija več samostojnih edinic, ki naj se združijo k skupnemu delu, kar bo ena najvažnejših nalog imperijalne konference. Forbes je zaključil, da morajo pasti carinske zapreke, ki so doslej delile narode britskega imperija.

Rothermere navdušen za Hitlerja

London, 2. okt. as. »Daily Mail« objavlja drugi članek lorda Rothermera o Nemčiji in narodnih socialistih, v katerem brani svojo politiko. Tako pravi med drugim, da so narodni socialisti v Braun-schweigu uresničili svoje ideale in njihov rezultat mora prepričati vse razumne ljudi v Angliji o tem, da je tudi za Anglijo dobro, da se tam ukorenini narodni socializem. Rothermere priporoča Hitlerju, naj svojo politiko zenači z Mussolinijevo politiko. Dalje pa mora iz svojega programa črtati antisemitizem.

Seja velikega fašističnega sveta

Rim, 2. oktobra. AA. Veliki fašistični svet, ki se bo sestel prihodnji torek, bo imel pred seboj važne naloge. Predvsem bo moral odobriti imenovanje tajnika stranke Gluratija. Na seji bo zunanji minister Grandi podal poročilo o stanju italijansko-francoskih pogajanj v mornariškem vprašanju.

17 duhovnikov ustreljenih

London, 2. oktobra. AA. »Times« poroča iz Moskve, da je bilo v Leningradu ustreljenih 17 duhovnikov, ker niso hoteli zapustiti svojih cerkva in priznati ministrstva za cerkev.

Vezuv bruh

Milan, 2. oktobra. as. Zadnje štiri dni je začel Vezuv zopet močnejše delovati. Vrtilo se je mnogo eksplozij druga za drugo, pri katerih je vulkan izbruhal mnogo žareče lave. Ponoči je ognjeni žar videti daleč na okoli, kar privablja mnogo tujecev. Po poročilu voditelja observat, se je včeraj popoldne 30 m visoki stožec v žrelu vulkana porušil in zamašil žrelo, radi česar se je na vzhodni stožca, posebno na severnem in jugovzhodnem koncu, pojavilo več razpoklin, iz katerih uhaja žareča lava. Neposredne nevarnosti za okoliške občine ni.

Hiša se porušila

Newyork, 2. oktobra. as. V Greenwich-Avenue v starem delu Newyorka se je porušila štirinadstropna stanovanjska hiša. Pod razvalinami je bilo pokopanih 13 ljudi. 6 ljudi so se rešili težko ranjene, za ostale pa ni nobenega upanja več na rešitev. Na sosednem stavbišču so kopali temelj za novo stavbo, radi česar so se omajali temelji stanovaljske hiše.

Intimno prijateljstvo med Turčijo in Rusijo

Moskva, 2. okt. as. Ob koncu obiska turškega zunanjega ministra Teflik Ruždi beja v Moskvi objavila uradni komunikacije: Med Litvinovim, Karahanom in Teflik Ruždi bejem so se vršili s sodelovanjem ruskega poslanika v Angori in turškega poslanika v Moskvi razgovori o medsebojnih odnosih in o problemih mednarodne politike. Turško-ruski odnosi postajajo vedno tesnejši in prijateljski in obe državi smatra za svojo nalogo, da postanejo odnosi še tesnejši in prisrčnejši.

Vprašanje ruskih dolgov

London, 2. okt. AA. Sovjetsko-britska komisija, ki ima nalogo reševati reklamacije v zadevi ruskih dolgov, je imela danes v ministrstvu zunanjih zadev prvo sejo. Zasedanje bo verjetno trajalo dalj časa.

Bombe na delu

Pariz, 2. okt. as. Kakor se poroča iz Casablanca, je oddelek vstaških domačinov napadel francosko posadko v Draau na južnem poboju atlaskega gorovja. Na pomoč so prišla francoska letala, ki so obmetavala vstaže z bombami. Posebne posadke so prihiteli na pomoč. Vstaši so pobegnili. O zgubah v teh bojih se nič ne poroča.

Letalske vesti

Pariz, 2. okt. AA. Davi je krenil z letovišča Villacoublait francoski letalec De Troyes na polet v Bukarešto. Spotoma se bo ustavil v Belgradu.

London, 2. oktobra. AA. Zrakoplov »R 101« se je vrnil davi ob 7 v Cardington po poletu, ki je trajal 15 ur in ki je bil poizkus za polet v Indijo.

Irigoyen pojde v izgnanstvo

Newyork, 2. oktobra. AA. Poročajo iz Buenos Airesa, da se je vlada dogovorila s špansko vlado, da bo bivši predsednik Irigoyen prepeljan v Španijo, kjer bo živel v izgnanstvu.

Pariški voj. guverner v Ameriki

Newyork, 2. oktobra. AA. Vojaški guverner Pariza general Henry Gouraud je dospel s francosko ladjo v Newyork. Ameriška križarka je pozdravila prihod Gourauda s 13 častnimi streli. Občina mu pripravlja velike svečanosti.